

BIJLAGE: GEDEELD EIGENAARSCHAP

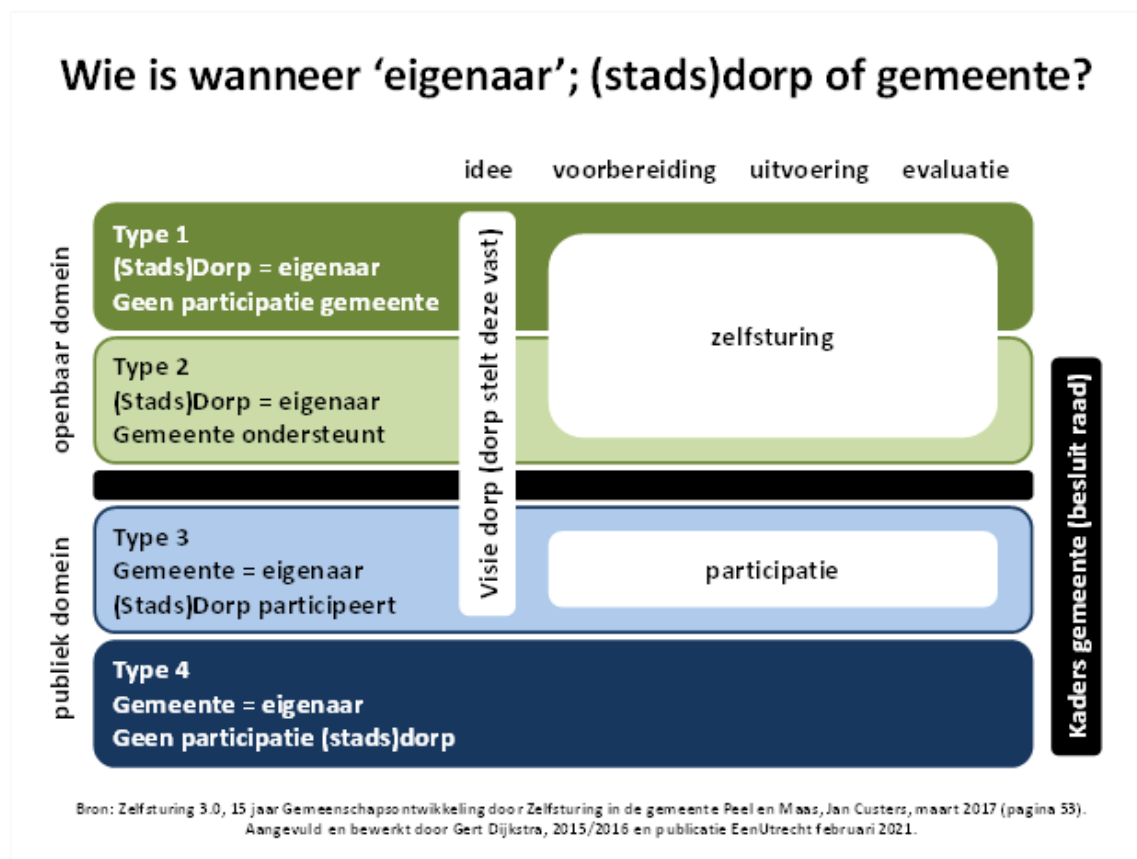
Een voorbeeld van de gemeente Peel en Maas, Noord-Limburg

Zelfsturing én participatie: wie is wanneer eigenaar?

Het kan en werkt ook, zo laten enkele mooie initiatieven in het land zien, zoals in Peel en Maas. ⁷

In het model van 'zelfsturing' uit Peel en Maas is het de gemeenschap in een buurt (dorp) die verantwoordelijk is voor de buurttaken (in het openbare domein) en als sociaal eigenaar er voor kan kiezen om zelf sturing te geven aan bijvoorbeeld de thuiszorg, het begeleiden naar betaald werk en het beheren van buurtcentra. ⁸ De ervaring leert dat de gemeenschap uitstekend zelf in staat is elkaar te ondersteunen en zich te organiseren, wel waar nodig met steun van de gemeente.

De kern van zelfsturing begint met een heldere en duidelijke scheiding van 'eigendom' tussen enerzijds de stad en de overheid (de gemeente in het publiek domein; blauw in de figuur) en anderzijds de wijk, de buurt of het stadsdorp en het dorp (de gemeenschap in het openbaar domein; groen in de figuur), strikt van elkaar gescheiden (de zwarte horizontale balk in het midden).

Zijn het onderwerpen die alle burgers in belangrijke mate raken, dan is de gekozen gemeenteraad eerst verantwoordelijk (en eigenaar) en is het ook aan de gemeenteraad om namens alle burgers tot keuzes te komen en kaders van en voor de gemeente vast te stellen (de verticale zwarte balk rechts). Zijn het onderwerpen die vooral burgers in een specifieke buurt of (stads)dorp raken, dan is de gemeenschap eerst zelf verantwoordelijk (en eigenaar) en is aan het hen om na te gaan of ze zelf willen sturen (en uitvoeren) of de gemeente alsnog vragen om dat voor hen te doen.

Soms wil de gemeente heel graag dat burgers meedenken, meepraten of zelfs ook op onderdelen meebeslissen in gemeentelijke projecten en onderwerpen; dat noemen we veelal 'participatie' (de lichtblauwe balk in de figuur – type 3); maar soms juist niet, omdat participatie van burgers soms ook onwenselijk kan zijn (de donkerblauwe balk – type 4), bijvoorbeeld als het gaat om een exclusief mandaat van de gemeenteraad of van het college van burgemeester en wethouders.

Soms wil de gemeenschap in een wijk, buurt of (stads)dorp graag dat de gemeente hen ondersteunt in wat zij willen op die onderwerpen waar ze als burgers zelf verantwoordelijk (en sociaal eigenaar) van zijn (de lichtgroene balk in de figuur – type 2); ook wel 'overheidsparticipatie' genoemd; wel weer binnen duidelijke kaders opgesteld door de gekozen gemeenteraad, namens alle burgers in de gemeente. Maar in sommige gevallen moet de gemeenteraad geen kaders willen stellen en is het beter als de overheid zich op geen enkele manier mengt in wat de gemeenschap zelf wil en doet (de donkergroene balk – type 1).

In de volgende figuur zijn diverse voorbeelden genoemd van zelfsturing en participatie, vooral op basis van de praktijk in de gemeente Peel en Maas.

